

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

Art. I. De Personis, testificari Prohibitis generatim.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

Neque tertio, textus *l. Si mater cit.* quia in istius casu ingenuitatis quasi possessionem non induxit fama sola, sed conjuncta cum quinquennii prescriptione, de qua totò titulo agitur; ut ad eò huic proposita dubitationis resolutioni utriusque Juris definitiones patrocinentur potius, quàm aduersentur.

Non magis cum ea pugnat ratio; quia de famæ vi proditam Juris Regulam etiam in his, quæ difficultis probationis sunt, procedere, liquet ex *c. Prætere a 27. de Test. & attest.* quò locò de carnali copula, quæ difficultis est probationis, plenam fidem ju-

dici fama non sola, sed alteri, se solà etiam non sufficienti, probationi accedens facere asseritur, *cit. Felin. n. 15. & Menoch. n. 6.*

Quartò, filium quem alterius esse, aliquando probari potest ex civitatis vel oppidi Actis, si in his, quinam prolium in lucem editarum parentes sint, ab Officiale publico adnotetur: ex libris Parochorum, patrinorum & parentum etiam nomina describentium: ex instrumentis antiquis, licet verba enuntiativè sint concepta, &c. *cit. Mascard. conclus. 794. n. 11. & Gonzalez n. 14. in fine.*

TITVLVS XX.

De Testibus & Attestationibus.

USu frequentissima & post Confessionem judicialem atque ex oculari inspectione ortam facti evidentiam, cæteris potior Probationum species est, quæ fit per Testes, eorumque vivâ voce factas Attestationes, *c. Joannes 10. §. Porro, de Fide instrument.* Quæ causa est, cur post generalem illarum pertractationem probationibus aliis ipsa præmittatur.

ARTICVLVS I.

De Personis, testificari Prohibitis generatim.

SUMMARIUM.

1. *Quid Testis & Attestatio sit.*
2. *Testificari possunt omnes, Jure non prohibiti.*

3. *Prohibentur infantes, furiosi, imberberes.*
4. *Servi, quibus in hoc Religiosi non comparantur.*
5. *Surdi & muti simul.*
6. *Infames, de Civili Juri:*
7. *De Canonico Jure etiam Falli infamia:*
8. *Excommunicati vitandi:*
9. *Perjuri.*
10. *Homines valde inopes ac viles.*

Testis est Persona, quæ ad fidem de re aut facto aliquo dubio & controverso vivâ voce faciendam adhibetur; Attestatio verò sive testimonium est ejusdem super tali re aut facto assertio, seu depositio, Pirrhing ad hanc Rubr. n. 1.
Debet autem Testis, qui in judicio de-

ponit, ut de re aut facto fidem iudici faciat, esse idoneus, hoc est, major omni legitima exceptione, sive, qui à testimonio dicendo Jure, hoc est, Lege vel Canone non prohibeatur, *c. 1. l. 1. §. 1. ff. hie & Novell. 90. pr. V. Licere.* Non prohibiti autem censentur omnes, de quibus contrarium non probatur; quia Edictum de Testibus est Prohibitorium, Panormit. *in c. 1. cit. n. 1. Lanfranc. de Testib. n. 55. & Farinac. Prax. Criminal. q. 53. n. 1.* quò ad testificandum habiles generaliter denotantur omnes, qui specialiter non prohibentur, *Glossa magna in c. 1. pr. de Procurat. in 6. ut ad hanc Rubr. dictum n. 10.*

Porro Jure quidam in totum alii pro vel contra certas personas: alii in certis tantum causis à testificando repelluntur. In totum sive omnino ordinariè repelluntur

Ob defectum iudicii mente capti, furiosi, infantes, *l. Qui testamentum 20. §. 4. ff. Qui test. fac. possunt: nisi tempore delucidi intervalli, §. cit.*

Ob eisdem iudicii Imbecillitatem impuberes, *can. Testes, 4. q. 2. §. 1. Testium 3. §. 5. in fine, ff. hie.* Ex consuetudine tamen, in causis etiam Criminalibus, examinari etiam impuberes solent, non tam ut probent, quàm ut indicium faciant ad indagandam veritatem, teste Claro *§. fin. quest. 24. n. 17.*

Ob defectum Status servi propriè dicti, *c. Fornus 10. de V. S. §. l. Servos 8. C. hie.* Manumissi tamen de iis, quæ in servitute viderunt, testificari possunt, *arg. l. Notionem 9. §. 2. ff. de V. S. Unde*

Dubium oritur, an testes in iudicio esse queant Religiosi. Ratio dubitandi est; quia quoad actus legitimos & judiciales æquiparantur servis: & a Forensibus negotiis expressè remouentur, *c. Ex parte 2. de Postulando.* sed Religiosos, consentientibus suis Superioribus, testes esse

posse: & his etiam invitis, saltem valide testificari, defendit Panormit. *in c. Cum nuntios 12. n. 4. & ab aliis Interpp. ac DD. receptum est; quòd testificari sit de genere communiter permissorum: Religiosi autem nullò Jure repellantur: imò c. Tuia 39. c. Cum nuper 51. Sc. hie c. Veritate 8. de Dolo §. c. Et si Christus 26. in fine, de Jurjurando expressè admittantur.*

Neque obstat *c. Ex parte cit.* textus; quia eò ferè solti prohibentur procuratores agere vel advocatos: & quidem in casibus, in quibus id non exposcit utilitas Monasterii, & abest consensus superioris, ut ex textu liquet. Nequè refert; quòd à testimonio dicendo repellantur servi; quia his non universaliter, sed in casibus duntaxat Jure expressis æquiparantur; aliàs enim contra *c. Ex parte cit.* textum, etiam consentiente Prælato, in iudicio stare non possent, *arg. l. Quod attinet 32. ff. de R. J.*

Ob defectum Corporis surdi & muti simul, *§. Item surdus 10. Insti. Quib. non est permiff. test.* quia imbecillis iudicii esse, & propterea animi sensa non satis exprimere posse, censentur, *l. Discretia 10. C. Qui test. fac. poss.* Si tamen hujusmodi homo iudiciò valeret, & per scripturam, nutus, aliave signa intentionem suam satis declarare posset, ejus testimonium admitti posse, *arg. l. Servo 65. §. 3. ibi, Sibi interrogati nutu possunt significare, ff. ad S. C. Trebell. centet cit. Farinac. q. 61. n. 46. Surti etiam tantum de rebus, quæ auditu: & cæci de iis, quæ visu percipiuntur, testificari non possunt, Idem n. 24. §. 45. & Haunold. Tom. 5. de J. & J. tract. 4. n. 267.*

Ob Infamiam & turpitudinem vitæ, publicò iudiciò condemnati, *l. Testium §. 5. cit.* vel convicti, *can. Statuimus 3. q. 5. §. c. Super eo 13. hie,* aut rei alicujus criminis, cui infamia à Jure est irrogata, *vg. homicidii, raptus, adulterii, lenocinii, incestu.*

- incestuosarum nuptiarum contractarum, sacrilegii, veneficii & aliorum criminum Capitalium, *can. Infames, 6. q. 1.* Imò de Jure Canonico rei cuiuscunque criminis, facti tantùm infamiam asserentis, hoc est, rei existimationem & opinionem apud viros honestos & prudentes lædenti & gravanti, *can. cit. c. Licet 47. & c. Testimonium 54. ibi, Aut gravata sit ejus opinio.* De Jure autem Civili hujusmodi infames à testimonio dicendo in causis tantùm Criminalibus, in quibus plenissima & omnino indubitata probationes exiguntur, repelluntur, Panormit. *in c. Testimonium cit. n. 6.* Felinus *ibid. n. 12.* & Farinac. *q. 56. n. 115.* cùm priùs *n. 112.* cùm Lanfranco *de Testib. n. 74.* monuisset, eos, si de crimine emendati sint, in causis saltem Civilibus, aut cum de crimine, Civiliter agitur, non repelli juxta *c. Testimonium cit.*
8. Dubium est, an testificari valeant excommunicati. Contra Hæreticos ob favorem Fidei eos admitti, disertè habetur *c. In fidei 5. de Hæret. in 6.* In aliis verò causis multùm refert, an tolerati sint, vel vitandi; illi enim, quòd testis depositio alterius favorem spectet, licitè producuntur & admittuntur, per *Extravag. Ad evitanda scandala Martini V.* etsi per exceptionem partis, aut à giudice ex officio valeant repelli. Istos autem seu vitandos, ut hodie sunt notorii clericorum percussores, & publicè ac nominatim denunciati, non admittendos, patet ex *c. Deducimus 8. de Sent. Excommunicat. & c. Veniens 38. in fine, hâc Rubr.* ubi, priusquam testimonium dicant, ad cautelam dicuntur absolvendi. Validum tamen etiam hujusmodi excommunicati, parte non opponente testificari præsumuntis, testimonium esse, Ugolinus *de Censur. Tab. 2. cap. 17. §. 1.* Suarez *de Censur. disp. 16. §. n. 6. & Palao tract. 29. disp. 2. p. 14.*

n. 18. desumunt ex eo; quòd specialiter irritetur testimonium Hæretici, *c. Excommunicamus 13. §. Credentes, de Hæret.* de aliis verò excommunicatis id nuppiam sic expressum.

Ob Fidem à Jure reprobata à testimonio in judicio ferendo repelluntur perjuri, *can. Quicumque, 6. q. 1. can. Parvuli, 22. q. 5.* etiam postquam, actà de perjurio poenitentia, resipuerunt, *c. Testimonium cit. ibi, Præterquam pro reatu perjurij;* quod, qui semel ausus est Deum in testem rei falsæ adhibere, iterum hoc ausurus timeatur: imò præsumatur, *can. Non potest, 2. q. 7.* cùm semel malus lempet in eodem genere malus esse præsumatur, *Reg. Semel 8. in 6.* Panormit. *in c. Testimonium cit. n. 7.* Felin. *ibid. n. 19.* & *cit. Lanfranc. n. 77.* adeò; ut etiam in lætæ Majestatis aliisque criminibus exceptis, in quibus alioquin testes inhabiles admittuntur, ipsi repellantur: præterquam in hæresis crimine, *c. Accusatus 8. §. Licet de Hæret. in 6.* Farinac. *q. cit. à n. 196. & n. 203.*

Ob Suspicionem corruptionis, personæ valde inopes & viles, *can. Imprimi 7. V. Sed & de personis, 2. q. 1. §. 1. Testium cit. pr.* Quidquid autem sit de rigore Juris, in praxi, æquitate suadente, pauperes, si probatæ vitæ & famæ illasæ sint, ad testimonium dicendum admittuntur, Clarus *§. 9. q. cit. n. 11.* quòd ex inopia ortam corruptionis suspicionem vitæ honestas & probitas excludat, Farinac. *q. 15. n. 82. in fine.*

ARTICULUS II. De Prohibitis testificari pro vel contra certas Personas.

SUMMARIUM.

11. Idonei testes non sunt pro conjugibus conjugum